

Koulutuspoliittista keskustelua Ruotsissa

Käännös: Henri Lindén

*Svenska Matematikersamfundet*n jäsenlehtisessä 15.3.2004 Thomas Weibull esitteli Ingvar Enkvistin *Feltänkt* -teosta (SNS kustantamo, 2000), jossa kirjoittaja kritisoi raskain sanoin viime vuosikymmenten vallitsevaa ideologiaa kouluissa ja koulupolitiikassa. Tämä lukemisen arvoinen kirja on nyt saanut seuraa Enkvistin uutuudesta *Skolan – ett svenskt högriskprojekt*, joka myös ansaitsee huomiota. Näkökulma laajenee ensiksi mainittuun kirjaan verraten siinä mielessä, että Enkvist – itse espanjan kielen professori Lundin yliopistossa – on kutsunut muiden aineiden edustajia osallistumaan keskusteluun. Muutamia mainitakseni etnologi Jonas Frykman, jäsenlehden lukijoille tuttu Ulf Persson sekä oikeustieteen yliopistolehtori Leif Alsheimer, joka tunnetaan kunnianhimoisesta opetusprojektistaan Jönköpingsin Kauppakorkeakoulun oppilaiden parissa, ovat myötävaikuttaneet kirjan syntyyn. Joka toisen luvun Enkvist on kirjoittanut itse.

Kirjan keskeinen teema on kuvaus ja kritiikki siitä, miten koulun aikaisempi päätehtävä – tiedon ja kulttuuriperinteen välittäminen – on joutunut erilaisten sosiaalisten tehtävien varjoon. Tätä kehitystä kirjoittaja kuvaa osuvasti sanalla ”päiväkotiutuminen”. 60-luvulla tai aikaisemmin syntyneille, jotka eivät aikuisessa iässä ole nähneet koulua omin silmin, voi olla järkyttävää huomata, miten pitkälle tämä kehitys on edennyt.

Eräs ruotsin koulupolitiikan keskeisistä tavoitteista sit-

ten yksikkö- ja peruskouluun siirtymisen on ollut antaa kaikille oppilaille samat mahdollisuudet, kotioloihin tai sosiaaliseen asemaan katsomatta. Tämän saavuttamiseksi on yhä enemmän asetettu lapsen oma maailmankuva ja sosiaalinen tausta opetuksen lähtökohdaksi. Painopiste on siirtynyt tulevaisuudesta (”aikuisena tulet hyötymään englannin ja matematiikan osaamisesta”) nykyhetkeen (”olet hyvä, kun olet”). Jonas Frykman selittää omassa luvussaan, miten tämä (parhain tarkoituksiperin toteutettu) muutos toimii itseään vastaan, estäen oppilasta vapautumaan taustastaan ja saavuttamaan uusia korkeampia tavoitteita. Oppilaan lisääntynyt vapaus luokkahuoneessa – ja sen mukanaan tuoma vastuu – syrjii ”ei-akateemisista” kotioloista tulevia oppilaita enemmän kuin perinteinen opetus.

Opettajankoulutus, jossa viimeisen uudistuksen jälkeen on vieläkin vähemmän tilaa aineopinnoille, kuuluu niihin asioihin, joita kirjassa kritisoidaan armotta. Enkvistin tiivistelmät virallisista dokumenteista jotka ovat ohjanneet tämän päivän opetusjärjestelmää, viettävät joskus jopa surkuhupaisaan suuntaan. Tosin tämä on useimmiten aivan perusteltua, kuten seuraavassa ruotsin eduskunnan tekemässä selvityksessä vuodelta 1999, joka asetti pohjan tämän päivän opettajakoulutukselle:

Mitä tulee saksan kielen opettajiin, huomautettiin, että olisi este rekrytoinnille vaatia esitietoja saksan kielessä

opiskelijoilta, jotka hakevat yleiseen opettajankoulutukseen. Joukossahan saattaa olla joku, joka on hyvinkin sopiva saksanopettajaksi, mutta ei ole lukenut saksaa. Pilaileeko komitea kanssamme?

Ruotsin koululaitos ja opetusjärjestelmä kokonaisuudessaan ovat enemmän tai vähemmän vapaassa pудо-

tuksessa. *Skolan – ett svenskt högriskprojekt* antaa tärkeän panoksensa tilanteen kartoittamiseksi, ja ehdottaa myös konkreettisia vastatoimenpiteitä. Yleensäkin kirja on (vaatimattomasta koostaan huolimatta) kultaivos jokaiselle, joka on huolissaan kehityksestä ja haluaa löytää perusteltuja näkemyksiä sellaisen koulun puolesta, jossa tieto on taas valttia.

Alkuperäinen artikkeli on julkaistu Ruotsin matemaattisen yhdistyksen jäsentiedotteessa 15.3. 2004, 22–23.